

Historien bag fotoet

Husaren fra Bondetinget – et drama i to akter

Af Per Steenholdt

Historien om familien Culmsee er en familiesaga, der kalder på en filmatisering.

Ved et tilfælde opdagede jeg, at Bondetinget 17 ved folketællingen i 1801 havde en lejer med navnet Culmsee og i 1890 var ejet af en med samme navn. Det satte gang i et større detektivarbejde. Der er afdækket en historie, der indeholder langt mere drama end en digter kunne finde på. Familien blev stor og historien kunne have kulmineret med en fætter/kusine fest i starten af 1880'erne. Om fætter og kusine overhovedet mødtes, da de begge boede i byen, vides ikke.

Den gamle husar var stadig kvik

Ved folketællingen i 1801 står opført Johan Culmsee som husar ved 4. eskadron. Han er på det tidspunkt 44 år og har en ung kone på 22. De har allerede to børn på det tidspunkt. Det må have gået lidt stærkt med at få

børn, når man tager konens alder i betragtning. Det gjorde det også. Man kan i kirkebogen læse, at der blev lyst for parret den 16. december 1798. Det var faktisk en uge efter, konen med det fulde navn Henriche Christiane Lars Datter Haagens havde født deres første barn. Man kan også læse, at de blev "Copuleret" af hr. Baagøe den 28. december samme år. Samme dag døbes også deres første barn. Det er nu ikke de første børn, der vil bære fortællingen videre, men sønnen Jacob Ludvig Culmsee født i 1802 og den yngre bror Frederik Leopold Culmsee, der blev født i 1811. Samme år opnår den gamle husar borgerskab som urmager. Han dør dog allerede den 3. april 1815, mens familien stadig bor i Bondetinget. Og ja, det var husarens søn, der i 1851 opførte hjørneejendommen.

Jacob Ludvig en pioner indenfor papirfabrikation

Man finder ingen med navnet Culmsee i Roskilde ved den næste folketælling, der først foregår i 1834. Det år har han nedsat sig i Brøndbyøster og opført en papirmølle. Møllen hed "Ludvigshåb", og her begyndte Ludvig at frem-

stille tagpap som en af de første i landet. I 1834 fortæller folketællingen, at han bor der sammen med konen, Karen Sophie, og seks børn. Ved folketællingen i 1840 er antallet steget til ni, men de fem af dem er flyttet til Sankt Clara Mølle i Roskilde. I 1845 bor han ikke længere på møllen, men den drives af hans datter. Hun bliver forelsket i en papirmager-svend, og de gifter sig. Lykken er kort. Den 8. marts 1848 falder han i en kedel med kogende papirmasse. Kilderne til papirfabrikationen mister sporet af Jakob Ludvig. Han findes dog i folketællingen for Roskilde 1850. Her bor han på Sankt Clara Mølle. Det gik ikke godt økonomisk. Samme år finder man Ludvigs mor som fattiglem boende på fattiggården i Bredgade.

Fabrikanten der forsvandt

Hvordan han har skaffet midler til at købe hjørnegrunden, hvor han opfører en ejendom i 1851, vides ikke. Han kan ikke findes på adressen ved senere folketællinger. Ved folketællingen i 1860 står en kryptisk bemærkning i forbindelse med "Madame Culmsee",

Jacob Ludvig Culmsee født i Bondetinget 1802, død ukendt sted og år.

"hendes mand Jakob Ludvig Culmsee for 8 år siden bortrømt". Der er nu en anden kilde, der hævder Ludvig var i byen i 1855. Det fremgår af en stævning, fra september 1857, hvor Karen Culmsee får fri proces til at søge skilsmisse. Jakob Culmsee har efter hendes opfattelse gjort sig skyldig i "hoer og desertering". Man kan dog finde Culmsees navn på en passagerliste fra 1853 og efterfølgende en cigarfabrikant i Chicago. Karen Culmsee ernærer sig som "tråd-

Karen Sophie Culmsee født 1801, død 1864.

handlerske", og driver den lille butik på hjørnet af Bondetinget og Blågårdstræde. Efter hendes død i 1864 overtager sønnen, Johan Christian Culmsee, butikken og driver urtekrambutik og købmandshandel fra adressen. Han bliver en velanset borger og medlem af byrådet. Det er ikke til at sige, hvilke tanker han gør sig, da han mellem 1880 og 1890 køber resterne af den ejendom, hvor husaren boede til leje - sin fars barndomshjem.